

**Regiovisie Aanpak
Huiselijk Geweld**
Haaglanden

‘Geweldscirkel doorbreken met nieuwe aanpak huiselijk geweld’

Rapportage 2019-2022

Inhoudsopgave

<u>Inhoudsopgave</u>	1
1. Inleiding	2
<u>1.1 Nieuwe ontwikkelingen</u>	2
<u>1.2 Leeswijzer</u>	3
2. Resultaten	4
<u>2.1 Preventie</u>	4
<u>Toelichting</u>	4
<u>Voorbeelden</u>	5
<u>2.2 Vroegsignalering</u>	7
<u>Toelichting</u>	8
<u>Voorbeelden</u>	9
<u>2.3 Advies en melden</u>	9
<u>Toelichting</u>	11
<u>Voorbeelden</u>	12
<u>2.4 Monitoren</u>	13
<u>Toelichting en voorbeelden</u>	13
<u>2.5 Ketensamenwerking</u>	14
<u>Toelichting en voorbeelden</u>	15
<u>2.6 Interventies</u>	19
<u>Toelichting en voorbeelden</u>	21
Bijlage 1: Achtergrond	23
<u>1a. Totstandkoming regiovisie en nieuwe ontwikkelingen</u>	23
<u>1b. De Beweging</u>	24

1. Inleiding

Voor u ligt de rapportage van het uitvoeringsprogramma van de Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Haaglanden 2019-2022 'Geweldscirkel doorbreken met nieuwe aanpak huiselijk geweld' (hierna regiovisie). In deze regiovisie hebben gemeenten en ketenpartners gezamenlijke resultaten benoemd die ze in vier jaren wilden bereiken. In deze rapportage wordt aangegeven welke resultaten de afgelopen vier jaar zijn behaald.

Gedurende de looptijd van de regiovisie is er in verschillende samenstelling gewerkt aan het behalen van de gewenste resultaten.

Projectleiders van het cluster geweld van GGD Haaglanden zijn ingezet voor de ontwikkelopgaven Preventie, Vroegsignalering en Advies & Melden.

Projectleiders van het programmateam zijn ingezet op de ontwikkelopgaven Ketensamenwerking en Innovatie:

- Intensief Casemanagement
- Gefaseerd samenwerken aan veiligheid (STOP)
- MDA++
- Kwaliteitskader Werken aan veiligheid door lokale (wijk)teams/Versterken lokaal veld
- Aanpak financiële stress

In dit hoofdstuk schetsen we kort de ontwikkelingen rondom de aanpak huiselijk geweld. Tenslotte lichten we in de leeswijzer de methode van deze rapportage toe.

1.1 NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Het veld van huiselijk geweld heeft de afgelopen jaren niet stilgestaan. In 2020 is het rapport van het Verwey Jonker Instituut¹ gepubliceerd. Dit rapport bevestigt het belang om gezinnen/huishoudens langdurig te begeleiden om zo huiselijk geweld duurzaam te stoppen.

In 2021 heeft het Rijk de Tweede Kamer geïnformeerd over het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming². In dit plan is een belangrijke rol weggelegd voor de lokale teams, zij zijn de spil in de aanpak.

1.2 LEESWIJZER

In deze rapportage wordt gerapporteerd aan de hand van de stoplichtenmethode. In één oogopslag wordt zichtbaar wat de voortgang is van de resultaten, zoals beschreven in de regiovisie. De kleur van de stoplichten geeft de inzet van het programma weer om de resultaten te behalen. Per

¹ <https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/kwestie-van-lange-adem>

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 31 839

ontwikkelopgave in de ketenaanpak (preventie, vroegsignalering, advies en melding, monitoring, ketensamenwerking, en interventies) wordt de voortgang en de inzet op de resultaten op de volgende manier weergegeven:

	Voorspoedige voortgang. Dit prestatieniveau zal worden doorgezet.
	Actie en inzet voldoende. Er zijn aandachtspunten te benoemen voor de komende jaren.
	Inzet nodig en knelpunten actief aanpakken.

Ieder resultaat wordt toegelicht en met voorbeelden wordt aangegeven wat er de afgelopen vier jaar bereikt is. Daarnaast wordt door middel van verhalen uit de praktijk inkleuring geven aan de bereikte resultaten.

2. Resultaten

2.1 PREVENTIE

De ontwikkelopgave preventie richt zich op bewustwording en deskundigheidsbevordering.

Stoplichtenrapportage Preventie	
1. <i>De samenleving weet en erkent dat huiselijk geweld niet normaal is. Het taboe wordt doorbroken en is onderwerp van gesprek in het onderwijs, bij welzijnsorganisaties, de huisarts, bij de jeugdgezondheidszorg etc.</i>	
Door het beschikbaar stellen van communicatiemiddelen en het inzetten van campagnes gericht op inwoners en professionals, is de afgelopen vier jaar de bewustwording vergroot. Blijvende inzet hierop is noodzakelijk, omdat het onderwerp huiselijk geweld voortdurend aandacht vraagt.	
2. <i>Kinderen, jongeren en volwassenen zijn zich bewust van wat acceptabel is, hoe daarin te handelen en bij wie ze terecht kunnen voor steun.</i>	
Er is materiaal voor kinderen en jongeren ontwikkeld, zodat zij, al dan niet spelenderwijs, kennis en vaardigheden opdoen.	
3. <i>Professionals en vrijwilligers kennen de risicofactoren van huiselijk geweld bij specifieke omstandigheden en de risicogroepen. Zij gebruiken deze kennis bij preventie, vroegsignalering en interventies.</i>	
De verbinding tussen vrijwilligers en professionals is verbeterd. Ook de kennis over specifieke vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals schadelijke praktijken, is verbreed en verankerd in de bestaande trainingen. Daarnaast is ingezet op het trainen van nog niet eerder bereikte groepen professionals en vrijwilligers, waaronder medewerkers van woningcorporaties en organisaties betrokken bij dierenmishandeling.	

TOELICHTING

De inzet op bewustwording en deskundigheidsbevordering die het cluster geweld van de GGD aanbiedt, wordt door alle partijen goed gevonden. De afgelopen jaren is ingezet op het meer bereiken van jongeren en professionals. De inzet van theatervoorstellingen blijft een succesvolle wijze om bewustwording en betrokkenheid te genereren.

VOORBEELDEN

- o Jaarlijks is invulling gegeven aan de Week tegen Geweld/Week tegen Kindermishandeling. Gemeenten hebben in samenwerking met vrouwenorganisaties, zoals de Soroptimisten, de regio oranje gekleurd tijdens Orange the World. Binnen de regio zijn in het kader van Orange the World verschillende acties georganiseerd, zoals het draaien van de film 'Buiten is het Feest', naar het leven van Karin Bloemen, maar ook de documentaire Doula's van de stad met nagesprek. Er is een spel en boekjes gelanceerd om kinderen bewust te maken van kinderrechten en kindermishandeling. Ook zijn er acties op scholen ingezet, zoals het spelen van kinderrechtenkwartet.

- Professionals en vrijwilligers van de kinderopvang, de Wmo-wijkteams, sportverenigingen en jeugdteams zijn via e-learnings getraind om hun kennis en handelingsvaardigheden op alle onderwerpen en typen van geweld te verbeteren.
- Er is een kennis- en expertise overzicht van de aanpak huiselijk geweld gemaakt. Dit overzicht maakt helder welke kennis en expertise benodigd is bij de professionals die betrokken zijn bij huishoudens en gezinnen.

Lancering verfilming van theaterstuk Hechting

Het theaterstuk Hechting wordt al jaren met succes op ROC-scholen gespeeld, om de problematiek van vrouwelijke genitale verminking bespreekbaar te maken, bewustwording te creëren en nazorg te bieden. Het thema 'meisjesbesnijdenis' is vaak onbespreekbaar bij jongeren en jongvolwassenen, vanwege de culturele verschillen, maar ook door schaamte, angst, vooroordelen of onwetendheid. Het is daarom van belang dat dit thema bij deze doelgroep op een veilige en speelse manier bespreekbaar wordt gemaakt. De werkwijze sluit niet alleen goed aan bij de preventie en het bespreekbaar maken van het taboeonderwerp, maar ook bij de leefwereld van de jongeren. Na afloop van iedere voorstelling wordt het publiek bevraagd en betrokken in een discussie door dialoogbegeleiders. Het toneelstuk Hechting is verfilmd met het idee om met deze film een groter publiek te bereiken.

2.2 VROEGSIGNALERING

De ontwikkelopgave vroegsignalering richt zich op het vroegtijdig ontdekken van en adequaat reageren op huiselijk geweld wanneer dit zich voordoet.

Stoplichtenrapportage Vroegsignalering	
1. <i>Naasten, betrokkenen en omstanders van huiselijk geweld weten wat ze zelf kunnen doen, met welke instanties en professionals ze zorgen kunnen delen en wanneer ze wat moeten melden.</i>	
Gedurende de coronaperiode is specifiek ingezet op inwoners, professionals, sleutelpersonen en vrijwilligers van zelforganisaties. Zij zijn ondersteund en geïnformeerd over hoe zij risico's en signalen van huiselijk geweld op kunnen merken en hoe ze daarmee om moeten gaan. De afgelopen periode is dit afgeschaald en is er meer gerichte aandacht en aanbod geweest voor specifieke doelgroepen en minder voor betrokkenen en omstanders en professionals in brede zin.	
2. <i>Vrijwilligers en professionals zijn bekwaam om te signaleren en om met signalen rond huiselijk geweld om te gaan. Zij kunnen deze bespreken en vervolgstappen nemen als dat nodig is.</i>	
Dit is een continu proces waar veel inzet op is gepleegd en blijft. Er zijn (naast de bij preventie genoemde e-learningsbijeenkomsten) bijeenkomsten gericht op de meldcode georganiseerd voor alle beroepsgroepen samen met Veilig Thuis Haaglanden.	
3. <i>Kennis, kunde en vaardigheden van professionals en vrijwilligers wordt blijvend versterkt.</i>	
De afgelopen jaren zijn er doorlopend trainingen gespreksvaardigheden, themabijeenkomsten, workshops en webinars georganiseerd. Ook zijn er diverse regionale onderzoeken verricht, zoals naar de stand van zaken aanpak oudermishandeling (2019) en een onderzoek naar omgang met seksueel geweld onder studenten (start 2022). De aanbevelingen uit deze onderzoeken hebben een plek gekregen in het uitvoeringsprogramma van de Regiovisie en de werkplannen van het cluster geweld van de GGD Haaglanden.	
4. <i>De aangescherpte meldcode is geïmplementeerd en wordt gebruikt. Vrijwilligers en professionals weten waar en wanneer ze wat kunnen melden.</i>	
Alle hierboven genoemde inzet heeft geleid tot een brede basis voor het gebruik van de aangescherpte meldcode.	
5. <i>De gehele keten (formeel, informeel, regionaal, lokaal) ondersteunt Veilig Thuis Haaglanden in haar radarfunctie.</i>	
Nog niet alle professionals melden bij Veilig Thuis voor de radarfunctie. Het is belangrijk dat professionals voor de radarfunctie van Veilig Thuis wel melden bij Veilig Thuis, ook al gaan ze zelf aan de slag met het gezin. Blijvende actie is hierop wenselijk.	
6. <i>Gemiddeld wordt geweld sneller voor de eerste keer gemeld bij Veilig Thuis Haaglanden.</i>	
Sinds 2019 registreren landelijk alle Veilig Thuis organisaties de (vermoedelijke) duur van het geweld bij aanvang van het advies of melding ³ . In de regio Haaglanden wordt in vergelijking met de landelijke cijfers snel gemeld. Landelijk is het percentage van de meldingen wat binnen een week na de (vermoedelijke) mishandeling wordt gemeld van begin 2019 tot eind 2021 gedaald van 48,1%	

³ https://dashboards.cbs.nl/v2/dashboardimpactmonitor_hgkm/

naar 42,7%. In de regio Haaglanden is een groei zichtbaar van 80,8% begin 2019 naar 87,3% eind 2021.

TOELICHTING

De deskundigheidsbevordering die ingezet is, is een belangrijke pijler van de inzet op vroegsignalering. Inzet op kwaliteit is inzet op deskundigheid. Om dat te bereiken is gestart met het ontwerpen van een regionaal basistrainingsaanbod. De training van de lokale teams is vanwege hun toekomstige rol als spil van de uitvoering een belangrijk onderdeel.

VOORBEELDEN

Op de website⁴ meldcodehaaglanden is een actuele aanbod zichtbaar, zoals:

- Webinar meisjesbesnijdenis gericht op primair onderwijs
- Training vertrouwenspersoon meldcode voor vrijwilligersorganisaties
- Training aandachtsfunctionaris voor jeugdzorg-organisaties
- Training In gesprek met een kind of jongere over (vermoedens van) kindermishandeling
- Training Herkennen partnergeweld

2.3 ADVIES EN MELDEN

De afgelopen vier jaar hebben Veilig Thuis Haaglanden en de gemeenten uit de regio actief geïnvesteerd in de samenwerking en het opstellen van samenwerkingsafspraken. Hierdoor is de samenwerking zichtbaar verbeterd. Ook is er geïnvesteerd in het ondersteunen van organisaties en professionals uit sectoren die verplicht zijn de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te volgen⁵.

Stoplichtenrapportage Advies en melding	
1. <i>De verschillende beroepsgroepen passen hun afwegingskader meldcode effectief toe, zodat Veilig Thuis Haaglanden alleen de meldingen krijgt die daar horen.</i>	
Sinds de aanscherping van de wet Meldcode per 1 januari 2019 zijn er tal van bijeenkomsten en e-learnings georganiseerd voor professionals over het toepassen van het afwegingskader. (zie ook Vroegsignalering). Veilig Thuis krijgt de meeste meldingen van de politie. De afgelopen jaren zijn er landelijk én regionaal verbeterlagen doorgevoerd voor deze meldingen. Hierdoor komen er minder meldingen van de politie bij Veilig Thuis die daar niet horen, omdat er geen sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Aandachtspunt is en blijft het onder de aandacht brengen van de meldcode bij de gehele keten, door verloop moeten steeds nieuwe aandachtfunctionarissen worden aangesteld en getraind.	
2. <i>Er zijn evidence based instrumenten, expertise en capaciteit beschikbaar voor het lokale veld om, samen met Veilig Thuis Haaglanden, de doelgroep die niet open staat voor hulp, te motiveren om toch hulp te aanvaarden.</i>	

⁴ <https://www.meldcodehaaglanden.nl/deskundigheidsbevordering>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

Zowel regionaal als lokaal worden evidence en veelal practice based instrumenten en expertise toegepast. In de regio zijn er lokale verschillen in de huidige uitvoering. De verschillen zitten in de oorspronkelijk gekozen inrichting, een enkele gemeente was vanaf de start al 0-100+ ingericht – anderen hebben een sterke scheiding tussen gezinnen met kinderen en volwassenen.	
3. <i>Er is duidelijke afstemming tussen lokale teams, Veilig Thuis Haaglanden en andere ketenpartners over het inzetten van hulp en ondersteuning bij signalen van huiselijk geweld.</i>	
De samenwerkingsafspraken tussen de lokale teams en Veilig Thuis zijn in 2020 geactualiseerd en worden de komende periode door de meeste gemeenten in de regio opnieuw geëvalueerd en zo nodig aangepast. De inzet is om, indien het noodzakelijk is om hulpverlening op te starten, sneller gezamenlijk op te trekken.	

TOELICHTING

Naast de inzet op de samenwerking rondom de meldcode is er de afgelopen jaren in de regio Haaglanden geïnvesteerd in de samenwerking tussen de Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de lokale teams. Enkele jaren is gestart met Beter Samenspel (BSS)⁶. Dit gaat over vroegtijdige samenwerking tussen het lokale team en de GI's om een kindbeschermsmaatregel te voorkomen en/of te verkorten. Binnen Beter Samenspel zijn bouwstenen ontwikkeld die ook kunnen worden ingezet in de samenwerking met het lokale veld, Veilig Thuis (VTH) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK).

VOORBEELDEN

- In alle lokale teams in de regio Haaglanden zijn bijeenkomsten georganiseerd over de aangescherpte meldcode en het nieuwe handelingsprotocol van VTH en de betekenis hiervan voor lokale teams.
- Er is geïnvesteerd op de samenwerking tussen VTH en het lokale veld, zowel op het verhelderen van wederzijdse verwachtingen en de herijking van de regionale samenwerkingsafspraken. Goede samenwerking tussen VT en de lokale wijkteams heeft ook aandacht vanuit het kwaliteitskader.

2.4 MONITOREN

Monitoring omvat zowel het volgen van een casus als het volgen van de samenwerking in de keten om te zien of het resultaat wordt behaald en waar nodig de aanpak en samenwerking bij te sturen.

Stoplichtenrapportage Monitoring	
1. <i>Ketenpartners hebben zicht op de impact van de inzet van maatregelen en aanpakken van betrokken organisaties, professionals en overheden. Voor de keten is een monitoringsysteem ontwikkeld, getest en ingevoerd.</i>	
Door Veilig Thuis Haaglanden zijn twee monitors ontwikkeld, de gemeentemonitor en de ketenmonitor.	

⁶ <https://sbjh.nl/beter-samenspel/>

Daarnaast heeft het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis een impactmonitor⁷ opgeleverd. Deze monitor van het CBS laat zien hoe het er in Nederland voor staat met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en wat de impact is van deze aanpak op de levens van de betreffende mensen.

1. *Informatie vanuit de radar- en monitorfunctie wordt omgezet in kennis om ketensamenwerking te verbeteren (proces en efficiëntie) én om meer inzicht te krijgen in de effectiviteit van de maatregelen voor risicosituaties en risicodoelgroepen.*

Informatie uit de Impactmonitor en VTH-monitors zijn pas recent beschikbaar en hierdoor nog niet optimaal omgezet in bruikbare kennis voor verbetering van de regionale ketensamenwerking en inzet maatregelen.

TOELICHTING

Monitors Veilig Thuis Haaglanden:

1. De gemeentemonitor

Gemeenten uit de regio Haaglanden krijgen op basis van deze monitor inzicht in het aantal adviesaanvragen en meldingen per maand, de aanleiding van de adviesaanvraag of melding, de aard van het geweld, welke beroepsgroepen melden en het aantal huisverboden.

2. De ketenmonitor

Deze monitor is een hulpmiddel om periodiek het gesprek tussen gemeenten en Veilig Thuis aan te gaan over recidiverende of vastgelopen casuïstiek. De ketenmonitor geeft onder andere per gemeente inzicht in het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis.

2.5 KETENSAMENWERKING

Ketensamenwerking is (samen) werken aan het bereiken van een gezamenlijk doel: het duurzaam stoppen van huiselijk geweld.

Stoplichtenrapportage Ketensamenwerking

1. *Veilig Thuis Haaglanden is een erkend en goed toegerust expertisecentrum voor de aanpak van huiselijk geweld. Andere organisaties in de keten maken gebruik van de expertise van Veilig Thuis Haaglanden.*

VTH heeft afgelopen jaren stevig geïnvesteerd hierin.

2. *Het is duidelijk aan welke basisvoorwaarden (rollen, taken en verantwoordelijkheden) de lokale teams moeten voldoen in de samenwerking met Veilig Thuis Haaglanden. De basis is op orde, zowel lokaal als regionaal. Daarbij gaat het specifiek om de verantwoordelijkheidsverdeling.*

Afgelopen jaar is stevig ingezet op de zelfscan van de lokale teams en de toepassing van het kwaliteitskader. Hierdoor is zicht op de basisvoorwaarden. Elke gemeente heeft zijn eigen plan van aanpak hoe hieraan te werken. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen VTH en de lokale teams.

⁷ https://dashboards.cbs.nl/v3/dashboardimpactmonitor_hgkm/

3. <i>De ketensamenwerking tussen zorg en veiligheid is zodanig gerealiseerd dat zo dicht mogelijk op een incident én zo kort mogelijk nadat het incident heeft plaatsgevonden, ingegrepen kan worden.</i>	
In de politie-eenheid Den Haag (regio's Haaglanden en Hollands Midden) wordt in het kader van Veiligheid Voorop⁸ de samenwerking tussen tussen Veilig Thuis, politie, justitiepartners en het Crisisinterventieteam (CIT) vormgegeven. Inzet wordt gepleegd op: 1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren 2. Samen op in acuut 3. Actie-overleg 4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM 5. Samenwerken bij strafbare kindermishandeling In de regio wordt hier inzet op gepleegd door bovenstaande partijen binnen de politie-eenheid Den Haag (regio's Haaglanden en Hollands-Midden).	

TOELICHTING EN VOORBEELDEN

- Aan de hand van het Kwaliteitskader 'Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten' wordt gewerkt aan het versterken van de lokale teams. Gemeenten zijn hierin op regionaal niveau ondersteund, zoals door middel van een overzicht van de benodigde kennis en expertise in de aanpak van HGKM, een overzicht in de inkoopstructuren ten aanzien van hulpverlening en het verbinden van gemeenten aan gemeenten met 'good practices' of juist dezelfde uitdagingen.
- Projecten als Beter Samenspel, Routekaart/STOP, ICM en MDA++ worden ingezet op gemeenten te helpen voldoen aan het kwaliteitskader.
- Afgelopen jaren hebben professionals via pilots zoals 'Beter Samenspel', 'Veiligheid voorop' of 'MDA++' in de praktijk ervaring opgedaan met wat wel en wat niet werkt voor een betere samenwerking. Dit alles met het doel samen kwetsbare gezinnen beter te kunnen ondersteunen en helpen. Bij deze pilots werken professionals van lokale teams, Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbeschermingsorganisaties/gecertificeerde instellingen, en Reclassering samen. Door te focussen op wat in de praktijk nodig blijkt om beter en soms eerder samen te werk(en) leren ze van elkaar. Via de pilots leren ze waar ze elkaar kunnen versterken en leren ze te reflecteren op de eigen en gezamenlijke werkwijzen en aanpakken, door werkenderwijs in de praktijk door de bril van de andere professional maar ook van cliënten te bekijken en samen naar oplossingen te zoeken.

⁸ <https://www.veiligheidvoorop.nu>

Voorbeeldprojecten Ketensamenwerking**Kijken door de bril van de ander**

In een casus, die al een jaar in MDA++ draait, was een zoon ernstig bedreigend voor zijn vader en moeder (wonen gescheiden). Momenteel zit de zoon weer een straf uit. De woningbouw wil vader verplichten te verhuizen, omdat zijn burens zich zwaar bedreigd voelen door zijn zoon. Tijdens het overleg blijkt dat er mogelijk voldoende is om hem bij een volgend delict (diefstal of geweld) langere tijd vast te houden en te verplichten tot hulpverlening. Een gezamenlijk plan ontstaat.

Door overleg binnen MDA++ heeft het OM het contactverbod van de zoon eerder op met als voorwaarde dat hij zich aan de opgelegde gedragsregels houdt. Hierdoor stopt zijn dreigingsterreur en hoeft vader niet te verhuizen. De gedragsregels zijn door het OM samen met het gehele gezin opgesteld, op advies van de zorgpartners.

Door zorg en straf samen aan tafel te hebben met gezinsleden, leren betrokkenen kijken door de bril van de ander en komen ze gezamenlijk tot soms simpele, praktische oplossingen.

Op landelijk en regionaal niveau is er een divers aanbod van verschillende interventies: van inzet van het crisisinterventieteam, opvang voor slachtoffers huiselijk geweld, ambulante zorg en begeleiding tot huisverboden of een ondertoezichtstelling.

Stoplichtenrapportage Interventies	
1. <i>De ketenpartners op het gebied van huiselijk geweld werken systeemgericht en multidisciplinair samen en doen dit zolang het nodig is. Hierbij worden zo veel mogelijk evidence based methodieken gebruikt.</i>	
Er is veel inzet gepleegd op multidisciplinair werken en bewustwording van de noodzaak van systeemgericht werken, maar hier is blijvende aandacht nodig. “Zo lang als nodig” behoeft bijvoorbeeld verdere praktische uitwerking, evenals het gebruik van practice based en evidence based methodieken. Het gefaseerd samenwerken aan veiligheid ondersteunt op dit punt evenals de MDA++.aanpak. De definitie van systeemgericht werken vanuit het kwaliteitskader is regionaal omarmd en zichtbaar gemaakt via de website van de regiovisie⁹	
2. <i>Het is duidelijk wat casusregie is en wie de regisseur is.</i>	
In het Kwaliteitskader zijn regie-definities uitgewerkt. Zowel binnen de concept Routekaart naar Veiligheid als binnen het kwaliteitskader is er aandacht voor (casus)regie. In vastgelopen casuïstiek kan ook procesregie nodig zijn. Met name in de lokale kamers (zorg- en) veiligheid en in het zorg- en veiligheidshuis wordt gewerkt met procesregie.	

⁹ <https://www.meldcodehaaglanden.nl/media/1189/2021-12-begrippen-en-definities-kwaliteitskader.pdf>

3. <i>De aanpak 'Veiligheid eerst, dan risico gestuurde en op herstelgerichte zorg' is ingevoerd en wordt voortdurend verbeterd.</i>	
Het project om deze aanpak in te voeren is gestart onder de naam STOP. Meer dan 30 netwerkpartners zijn actief betrokken. De afgelopen periode is deze aanpak waarin deze fases expliciet zijn verwerkt in concept ontwikkeld in de zogenoemde Routekaart naar Veiligheid.	
4. <i>Slachtoffers en plegers van huiselijk geweld wordt een traumascreening geboden met een daarop aansluitend behandelaanbod.</i>	
Traumasensitief werken en stress sensitief kunnen werken heeft vanuit het Kwaliteitskader meer aandacht gekregen bij de lokale teams van de gemeenten. Er is een begin gemaakt met inventariseren welke vraag en aanbod er is op dit onderwerp. Vanuit het kwaliteitskader hebben gemeenten zicht gekregen op hun vraag naar en het aanbod van screening en behandelaanbod. De komende periode gebruiken we om stappen te zetten in realisatie hiervan. De regio Haaglanden is aangesloten bij het landelijke project Drakentemmers. Vanuit Drakentemmers worden in Haaglanden professionals vanuit verschillende organisaties getraind in verschillende trauma gerelateerde onderwerpen. Drakentemmers biedt ook een aantal opleidingsplaatsen aan WO geschoolde behandelaars in de aanpak van huiselijk geweld Voor Haaglanden zijn er nog opleidingsplaatsen beschikbaar voor behandelaars. Het platform is daarnaast een matchingstool tussen trauma-behandelvraag en aanbod.	
5. <i>De MDA++-aanpak voor acuut gevaarlijke en structureel onveilige situaties is ontwikkeld en duidelijk belegd. Er wordt voortdurend gewerkt aan kennisontwikkeling in de samenwerking en aanpak. MDA++ wordt alleen ingezet voor de zwaarste casuïstiek. Bij acuut gevaarlijke casussen vindt forensisch onderzoek plaats en wordt er traumabehandeling ingezet.</i>	
MDA++ is ontwikkeld voor Haaglanden, de pilot is in 2022 beëindigd en omgezet naar structurele inbedding in de bestaande aanpak. Oranje: Vanuit de landelijke opdracht is een handelingskader opgeleverd voor inzet Forensische expertise bij kindermishandeling¹⁰. Op basis van dit handelingskader zijn regionale afspraken gemaakt. In steeds meer casuïstiek worden de forensisch artsen van de GGD GHOR tijdig ingezet. Voor trauma – zie 4.Traumabehandeling is nog te vaak niet tijdig beschikbaar.	

TOELICHTING EN VOORBEELDEN

- o In 2018 is in de regio Haaglanden de pilot MDA++ gestart. MDA++ is een werkwijze voor de meest complexe casuïstiek waarin straf- en zorgpartners samenwerken. Een van de bevindingen uit de pilot was het belang om MDA++ te verbinden aan de bestaande keten. In vervolg op de eerste pilotfase is daarom vanaf september 2020 een volgende fase van de pilot ingegaan. In deze fase vervult Veilig Thuis een centrale rol in de toeleiding naar MDA++ en het MDA++ casusoverleg vindt plaats op het Zorg- en Veiligheidshuis. De casusregie wordt lokaal opgepakt. De afgelopen periode is op basis van de landelijk vastgestelde bouwstenen de vormgeving van de inzet vanuit MDA++ geoptimaliseerd. In 2021 zijn twee onderzoeken afgerond die input geven voor de structurele

¹⁰ <https://ggdghor.nl/thema/forensisch-medische-expertise-bij-kinderen/>

inbedding van MDA++ in de bestaande keten in regio Haaglanden. In 2022 is bestuurlijk besloten de MDA++ onderdeel te laten zijn van de reguliere aanpak.

- In de regiovisie is de ambitie vastgelegd om de visie van de gefaseerde ketenzorg (nu gefaseerd werken aan veiligheid) breed te implementeren als basis voor de aanpak huiselijk geweld. In oktober 2020 is de oriëntatiefase van dit project gestart. Signs of Safety (SofS) is de methode van werken die in Haaglanden wordt toegepast en breed gedragen wordt in het werken naar veiligheid. Met SofS als basis is de Concept Routekaart naar Veiligheid ontwikkeld. Hierin zijn de werkzame elementen van Beter Samenspel en uiteraard de visie Gefaseerd samenwerken aan Veiligheid toegevoegd. De Routekaart maakt inzichtelijk in welke fase het gezin/huishouden zich bevindt, welke hulp passend is en wie welke rol/taak heeft.
Deze werkwijze geeft de client alle mogelijkheid om betrokken te zijn bij de plannen die er gemaakt worden en het geeft een leesbaar, praktisch en planmatig inzicht in de problematiek en geboden hulp per casus. In alle fasen wordt gezamenlijk (cliëntsysteem en professional) inzichtelijk gemaakt waar de risico's en de krachten liggen, wat de grootste zorg is en praktisch beschreven waaraan gezamenlijk gewerkt gaat worden. Middels leercasussen, training en samenwerkingsafspraken wordt het traject verder vormgegeven met als beoogde einddatum eind 2023.
- Voor de meest complexe casuïstiek is de pilot intensief casemanagement volgens de Multi-Focus methode gestart. Met deze methode worden in Den Haag bij het Veilig Verder Team en voor de regiogemeenten vanuit Perspectief gezinnen/huishoudens bij een recidiverend Tijdelijk Huisverbod ondersteund naar duurzame veiligheid. Eind 2023 wordt de pilot geëvalueerd.
- Daarnaast loopt ook het project Aanpak financiële stress. In dit project wordt gewerkt aan de bewustwording bij professionals over de effecten van financiële stress, armoede en schulden op gezinnen waarbij sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er worden tussen de 150 en 200 professionals getraind in stress-sensitief werken. Dit betekent professionals weten hoe chronische stress doorwerkt bij mensen en dat zij daarop vaardigheden toepassen om te werken aan een duurzame en veilige oplossing.

Gefaseerd samen werken aan veiligheid

Het belang om alle fasen van 'het gefaseerd werken aan veiligheid' te doorlopen wordt duidelijk aan de hand van dit verhaal van een jonge ervaringsdeskundige:

"Eerst losten ze het directe gevaar op; ik was 'veilig'. Ik werd niet meer misbruikt en er was rust. Daarna hielpen ze mij om een goede woonplek te vinden. Alle zaakjes waren op orde.

Maar dan komt juist het moment dat het mentaal heel moeilijk wordt. Dan breek je, omdat je niet meer in overlevingsstand staat. En dan is alle hulp vertrokken en sta ik er alleen voor. Terwijl ik juist hulp en ondersteuning nodig heb om alles te verwerken en om te herstellen."

Waarborgen

Een moeder en haar kinderen zijn verhuisd. Ze hebben geen contact meer met de vader. Maar blijft de situatie ook veilig als moeder weer contact opneemt met vader?

Om moeder te helpen is een hulpverleningstraject gestart, zodat situaties van onveiligheid in de toekomst worden voorkomen. De directe veiligheid is hiermee gewaarborgd en ze werken aan het doorbreken van patronen.

BIJLAGE 1: ACHTERGROND

1A. TOTSTANDKOMING REGIOVISIE EN NIEUWE ONTWIKKELINGEN

In navolging op de eerste Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling, 'Een Veilig Thuis' 2015-2018 is, in een samenwerking van gemeenten en ketenpartners, samen met een groot aantal betrokkenen en ketenpartners, de Regiovisie Aanpak huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022 'Geweldscirkel doorbreken met nieuwe aanpak huiselijk geweld' tot stand gekomen.

De doelstelling van de regiovisie luidt:

In de regio Haaglanden wordt huiselijk geweld zoveel mogelijk voorkomen, zo snel mogelijk herkend, erkend en behandeld, waardoor de veiligheid duurzaam wordt geborgd. De focus ligt op preventie, het aanpakken van de oorzaken van geweld en de risicofactoren om zo het geweld duurzaam te stoppen. Partnerschap in samenwerking is een belangrijke voorwaarde voor een effectieve aanpak.

In april 2019 stelden de colleges van centrumgemeenten Delft en Den Haag de concept Regiovisie Aanpak huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022 vast. Na vaststelling zijn zienswijzen opgehaald in de colleges van de regiogemeenten en bij advies- en cliëntenraden sociaal domein. In juli 2019 is de regiovisie door de centrumgemeenten aangeboden aan de gemeenteraden van centrumgemeenten Delft en Den Haag, die de regiovisie vaststelden. De zienswijzen gaven geen aanleiding tot aanpassingen in de regiovisie zelf, maar wel goede aandachtspunten voor de verdere invulling van het uitvoeringsprogramma van de regiovisie, zoals een transparant vervolgproces en verzoeken om meer betrokkenheid bij de besluitvorming en/of uitvoering om de inhoudelijke opgaven te realiseren, maar ook om de inzet en kosten goed te kunnen monitoren. De programmamanagers van het uitvoeringsprogramma Regiovisie Huiselijk Geweld hebben deze aandachtspunten meegenomen bij het verder uitwerken van de ontwikkelopgaven.

Verwey-Jonker Instituut

Ook de nieuwe relevante ontwikkelingen en inzichten nemen we in het uitvoeringsprogramma mee, bijvoorbeeld door kennis en ervaring vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis'. In het najaar van 2020 verscheen het onderzoeksrapport 'Kwestie van een lange adem: kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?' van het Verwey-Jonker Instituut (VJI). Mede in opdracht van de gemeente Den Haag¹¹ volgde het VJI anderhalf jaar lang gezinnen met kinderen waar partnergeweld of kindermishandeling voorkwam in 13 Veilig Thuisregio's, om de impact en aanpak van

¹¹ Onderzoek was in opdracht van de G4-gemeenten, het ministerie van VWS en Augeo Foundation

huiselijk geweld te volgen en hierover te adviseren. Een aantal gemeenten heeft medio november 2020 haar raad op hoofdlijnen geïnformeerd over de inhoud van dit rapport.

Een belangrijke conclusie van het VJI-onderzoek was dat er bij de geholpen en gevolgde gezinnen een duidelijke afname was van huiselijk geweld en kindermishandeling én dat ouders en kinderen over het algemeen tevreden zijn met de hulp die zij geboden krijgen. Het onderzoek toonde daarnaast aan dat er nog veel werk aan de winkel is en dat structureel blijven investeren in de aanpak van huiselijk geweld komende jaren nodig is. De aanpak is en blijft een kwestie van een lange adem.

De conclusies en adviezen van het Verwey-Jonker Instituut sluiten bij de focus van onze regiovisie:

1. Het realiseren van duurzame veiligheid staat steeds voorop;
2. We willen meer en gericht inzetten op preventie: inzetten op risicofactoren ter voorkoming van geweld en gericht op risicogroepen;
3. Gericht inzetten op de aanpak van de oorzaken van geweld, onder meer met de gefaseerde ketenzorg.
4. Partnerschap in samenwerking: de aanpak huiselijk geweld is niet van één partij en met name bij de complexe casuïstiek vraagt dat intensieve, organisatie overstijgende vormen van samenwerking.

1B. DE BEWEGING

Huiselijk geweld is een “wicked problem”: een taai en lastig probleem én complex, want met verschillende ideeën over zowel het probleem als de oplossing. Iedereen vindt er iets van en heeft wensen en ideeën. Wij willen dat we ons, vanuit al die invalshoeken, gezamenlijk inzetten. Want hoe je met elkaar naar de problematiek kijkt, samen aan oplossingen werkt en de betrokkenheid die je voelt, bepalen het gezamenlijke succes.

In de gehele keten van de aanpak van huiselijk geweld is veel inzet om huiselijk geweld terug te dringen. Veel organisaties werken aan de aanpak, elk vanuit een eigen expertise. Het uitvoeringsprogramma Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld is een plus op de reguliere inzet van gemeenten en ketenpartners, zorgt voor (nog meer) verbinding in de keten en laat zien wat werkt en aanstekelijke energie opwekt. Vanuit het uitvoeringsprogramma van de regiovisie willen we die beweging van de nieuwe aanpak huiselijk geweld op gang brengen.

Met de beweging bedoelen we:

Doelgericht onze focus richten op datgene wat werkt en inspireert - daden, organisaties, professionals en betrokkenen.

Met als doel samen niet alleen resultaten te behalen maar ook onze successen te vieren. Dat wij leren van wat wij doen, herhalen en vergroten wat goed gaat en die inzet nalaten die niet bijdraagt aan de toename van welzijn van onze inwoners, de effectiviteit van onze hulp en het stoppen van geweld.

Colofon

Deze rapportage is onderdeel van de Regiovisie en uitvoeringsprogramma aanpak Huiselijk geweld Haaglanden.

Publicatiedatum:

© Regiovisie Haaglanden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Zie www.regiovisiehaaglanden.nl voor contactgegevens.